

نقش تربیتی زن در خانواده و جامعه برگرفته از آموزه‌های رضوی(ع)

مرتضی نگاری*

چکیده

همه آنانی که با فرهنگ اسلامی آشنایی دارند، می‌دانند که در این فرهنگ یکی از مقدس‌ترین و محبوب‌ترین بناها، بنیان خانواده است و خانواده‌گریزی و یا سست کردن نهاد خانواده از زشت‌ترین کارها دانسته می‌شود.

در بعضی از ادیان و مکاتب دیگر دنیا شاید تجرد و ترک ازدواج نشانه فضیلت باشد، آن چنان که در مسیحیت برای مردان و زنان راهبه چنین شرایطی را نیکو می‌شمارند ولی ما در اسلام کمتر عملی را می‌شناسیم که در آثار و برکات دنیوی و پاداش و ثواب اخروی به پایه ازدواج برسد. ازدواج سنت رسول خدا(ص) و نصف دین انسان و وسیله پاک زیستن و پاک با خدا ملاقات کردن است.

در همین رابطه از امام رضا(ع) روایت شده: «عَنْ أَبِي الْحَسَنِ(ع)، قَالَ: جَاءَ رَجُلٌ إِلَى أَبِي جَعْفَر(ع)، فَقَالَ أَبُو جَعْفَر(ع): هَلْ لَكَ مِنْ زَوْجَةٍ؟ قَالَ: لَا، ثُمَّ قَالَ أَبُو جَعْفَر(ع): رَكَعَتَيْنِ يُصَلِّيهِمَا رَجُلٌ مُتَزَوِّجٌ أَفْضَلُ مِنْ رَجُلٍ يَتَوَمُّ لَيْلَهُ وَ يَصُومُ نَهَارَهُ أَعَزَبٌ.»

تسریع در تشکیل خانواده آثار ارزشمندی دارد، که از جمله آنها:

۱. سلامت روحی و روانی دختران و پسران و جلوگیری از فشارهای عصبی و

روانی؛

۲. حفظ سلامت اخلاقی جوانان و در نهایت سلامت اخلاقی جامعه؛

۳. پایان بخشیدن به دغدغه‌های والدین نسبت به سرنوشت و آینده جوانانشان.

واژگان کلیدی: امام رضا(ع)، زن، تربیت، جامعه، خانواده.

مقدمه

اهلبیت: گنجوران دانش‌اند، رودها و جویبارهای دانش که مزرعه جان انسان را در چهارده قرن اخیر سیراب و شاداب ساخته است از بلندای قامت آسمانی، این کوه نور، سرچشمه می‌گیرد.

۱۱۶

دانش آنان از جنس دریافتنی است نه آموختنی، علم حضوری است نه حصولی و این از آن جهت است که آنان حقیقت علم را با جان آسمانی خویش دریافته‌اند. پیامبر اعظم(ص) سر سلسله این خاندان نور و روشنایی هرچند که خود درس ناخوانده و مکتب نرفته بود اما پیام دانش و رسالت او تلاوت و خواندن، آموختن و فرا گرفتن و علم و آگاهی بود.

او با رسالت خویش، جان‌های مرده را از مرداب روزمرگی و ضلالت‌ها تا باغستان بهشتی حیات و زندگی رهنمون شد و انسان اسیر در کژ راه‌ها و پرتگاه‌های تباهی را به شاهراه هدایت و صراط مستقیم فرا خواند و در تن مرده آدمیت روحی دوباره دمید:

«إِذَا دَعَاكُمْ لِمَا يُحْيِيكُمْ»^۱

خاندان آن حضرت نیز که از چشمه حیات او سیراب بودند خورشید دانش و آگاهی را در گذرگاه اعصار فرا راه جویندگان دانش و بصیرت، تابان و فروزان نگه داشته‌اند و با بهره‌مندی از انوار الهی او، مسیر پویندگان را روشن و جان جویندگان را تابناک و سرشار ساخته‌اند.

و از آن بزرگواران امام رضا(ع) جلوه خاصی دارد، به این دلیل است که ایشان را عالم آل محمد (ص) لقب داده‌اند و ما در این موضوع مهم که نقش زن در اجتماع است از ایشان سرمشق گرفته‌ایم و این مقاله را منظم ساخته و به رشته تحریر درآورده‌ایم.

۱. نقش زنان در خانواده و تربیت فرزند

یکی از ابعاد سعادت و خوشبختی هر خانواده، داشتن فرزند است و فرزندان به فضای خانه و خانواده گرمی و نشاط می‌بخشند. به ندرت دیده می‌شود خانواده بی فرزند در مسیر طبیعی خود سیر کند.

از این رو امام رضا (ع) فرموده است: **إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى إِذَا أَرَادَ بِعَبْدٍ خَيْرًا، لَمْ يُمِتهُ حَتَّى يُرِيَهُ الْخَلْفَ؛**

هرگاه خداوند خیر و سعادت بنده‌ای را بخواهد، او را نمی‌میراند تا این که جانشینش را به او نشان دهد.^۱

به ویژه در مورد زنان روایات زیادی از امام رضا (ع) داریم که به مسئله «ولود» یعنی بچه زایی توجه خاصی شده از جمله این که ایشان می‌فرمایند: رسول خدا (ص) فرمودند: **تَزَوَّجَهَا سَوَاءٌ وَلُوداً وَ لَا تَزَوَّجَهَا حَسَنَاءَ عَاقِرًا؛** با زنان سیاه بچه زا ازدواج کن ولی با سفید نازا ازدواج نکن.^۲ همین طور دوران بارداری مادران از حساس ترین دوران زندگی بشر است که امام رضا (ع) می‌فرماید: سعادت و شقاوت فرزند در همان دوران معلوم می‌شود.^۳

هریک از والدین و فرزندان نسبت به یکدیگر حقوق و تکالیفی دارند که باید به آن توجه کرده و وظیفه خود را به مرحله عمل برسانند در این مقال سعی می‌شود تا به تکالیف زنان (مادران) نسبت به فرزندان از منظر امام رضا (ع) پرداخته شود.

۱-۱ نقش مادران در روزهای ابتدایی زندگی در رابطه با کودکان

۱-۱-۱ گفتن اذان و اقامه در گوش کودک

از سنت‌های مهم و ارزشمند در ابتداء تولد گفتن اذان و اقامه در گوش کودک است که امام رضا (ع) فرموده است: **إِذَا وُلِدَ مَوْلُودٌ فَأَذِّنْ فِي أُذُنِهِ الْأَيْمَنِ وَ أَقِمْ فِي أُذُنِهِ الْأَيْسَرِ؛** هر گاه فرزندی به دنیا آمد در گوش راست او اذان و در گوش چپ او اقامه بخوان.^۴

۱. مجلسی، ۱۴۰۳ ه ق، ج ۱۰۱: ۹۱

۲. عطاردی، ۱۴۰۶ ه ق، ج ۲: ۲۵۵

۳. کلینی، ۱۳۶۵، ج ۶: ۱۳

۴. مجلسی، ۱۴۰۳ ه ق، ج ۱۰۱: ۱۱۶

روایات اسلامی فلسفه این عمل را در ابتداء تولّد کودک پناهی در برابر القائات و لغزش‌های شیطانی ذکر کرده اند؛ معلوم است که مادران در انجام به موقع این سنت نقش مهمی دارند.

۱-۱-۲. ختنه، عقیقه، تراشیدن مو و...

در اسلام برای نوزاد سنت‌های گوناگون همچون: ختنه، عقیقه، تراشیدن موهای سر، بهداشت، خواب و استراحت کودک و... توصیه شده است. از امام رضا (ع) در این باره به شرح ذیل روایاتی صادر شده است:

آن حضرت درباره «ختنه» فرموده است که حضرت رسول (ص) می‌فرمود:

«إِخْتَنُوا أَوْلَادَكُمْ يَوْمَ السَّابِعِ فَإِنَّهُ أَطْهَرُ وَأَسْرَعُ لِنَبَاتِ اللَّحْمِ؛

فرزندان خود را روز هفتم تولد ختنه کنید زیرا این پاک‌تر است و موجب میشود زودتر گوشت بروید»^۱.

همچنین در مورد «عقیقه» و «تراشیدن موی سر» حضرت امام رضا (ع) به مأمون در نامه‌ای می‌نویسد: عقیقه برای مولود پسر و دختر واجب است و همچنین نامگذاری فرزند واجب است و تراشیدن سرش در روز هفتم ولادت و به وزن موی او صدقه داده شود طلا یا نقره.^۲

البته در کتب فقهی مراجع محترم از این امور به عنوان امور واجب نام نبرده اند و امر در روایات را دالّ بر وجوب نگرفته اند بلکه به این معناست که این کارها مستحبّ و عملی شایسته است و چنین استعمالی در روایات بسیار متداول است.

آن حضرت درباره بهداشت کودک نیز از حضرت رسول اکرم (ص) نقل کرده اند:

«إِغْسِلُوا صِبْيَانَكُمْ مِنَ الْغَمْرِ فَإِنَّ الشَّيْطَانَ يَسْتَمُّ الْغَمْرَ، فَيَفْرَعُ الصَّبِيَّ فِي رُقَادِهِ وَ يَتَأَذَّى بِهِ الْكَاتِبَانِ؛

کودکان خود را از آلودگی ناشی از چربی بشویید و پاکیزه کنید زیرا شیطان بوی چربی را استشمام می‌کند و در خواب کودک را به وحشت می‌اندازد و فرشتگان موکل او آزار می‌بینند»^۳.

۱. همان، ج ۸۱: ۱۶۲

۲. صدوق، ۱۳۸۹، ج ۲: ۲۸

۳. همان، ج ۲: ۶۹

نقش تربیتی زن در خانواده و جامعه برگرفته از آموزه های رضوی X

در این جا هم واضح است که در بهداشت کودکان مادران نقش اصلی را ایفا می کنند.

۳-۱-۱. تغذیه از شیر مادر

به طور معمول تا زمانی که نوزاد استعداد هضم غذاهای متنوع را پیدا نکرده است بهترین غذای او شیر مادر است، هرچند امروزه به این امر کمتر توجه می شود، ولی اولیاء دین به ویژه پیامبر اکرم (ص) درباره جایگاه شیر مادر توجه خاص داشتند.

امام رضا (ع) در این باره می فرماید که رسول خدا (ص) فرموده است:

«لَيْسَ لِلصَّبِيِّ لَبَنٌ خَيْرٌ مِنْ لَبَنِ أُمِّهِ؛

برای کودک شیری بهتر از شیر مادرش نیست.^۱

همینطور در خصوص اهمیت نقش شیر مادر در سرنوشت کودک می فرمایند:

«لَا تَسْتَرْضِعُوا الْحَمَقَاءَ وَلَا الْعَمَشَاءَ، فَإِنَّ اللَّبَنَ يُعَدِّي؛

زنان احمق و زنانی که رنجور و معیوب اند را برای شیر دادن فرزندانتان

انتخاب نکنید زیرا شیر تاثیر گذار است.^۲

۴-۱-۱. انتخاب نام نیک و شایسته

اهمیت این موضوع به قدری است که در متون اسلامی فصل جداگانه ای به نام «باب اسمها و کنیهها» وجود دارد؛ در واقع پدر و مادر باید قبل از تولد برای فرزند خود نام زیبایی انتخاب کنند که در طول زندگی سبب عقده و شرمنگی او نشود بلکه از مظاهر تجلی شخصیت وی باشد.

امام رضا (ع) فرمودند:

«سَمُّهُ بِأَحْسَنِ الْأَسْمَاءِ وَ كُنَّهٌ بِأَحْسَنِ الْكُنَى؛

فرزند خود را به بهترین اسم و کنیه نامگذاری کن.^۳

همچنین درباره اهمیت نامگذاری فرزندان به نامهای نیکو می فرماید:

۱. عطاردی، ۱۴۰۶ ه ق، ج ۲: ۲۷۸

۲. همان: ۲۷۸

۳. مجلسی، ۱۴۰۳ ه ق، ج ۱۰۱: ۱۳۱

«لا يَدْخُلُ الْفَقْرُ بَيْتًا فِيهِ إِسْمٌ مُحَمَّدٍ أَوْ أَحْمَدَ أَوْ عَلِيٍّ أَوْ الْحَسَنِ أَوْ الْحُسَيْنِ أَوْ جَعْفَرَ أَوْ عَبْدِ اللَّهِ أَوْ فَاطِمَةَ مِنَ النِّسَاءِ؛

در خانه‌ای که کسی به نام محمد یا احمد یا علی یا حسن یا حسین یا جعفر یا طالب یا عبد الله و از زنان به نام فاطمه وجود داشته باشد فقر و تنگ دستی راه نخواهد یافت.^۱

در اهمیت نام «محمد» فرموده است:

«الْبَيْتُ الَّذِي فِيهِ مُحَمَّدٌ يُصْبِحُ أَهْلُهُ بِخَيْرٍ وَ يُمَسُّونَ بِخَيْرٍ؛

خانه‌ای که در آن «محمد» باشد اهل آن خانه بامداد و شامگاهشان با خیر و برکت توأم خواهد بود.»

۱۲۰

مهمترین علل برگزیدن اسم‌های نام مطلوب سه چیز است:

(الف) ناآگاهی و نادانی پدر و مادر.

(ب) احساس حقارت پدر و مادر.

(ج) خود باختگی در مقابل غرب.^۲

«احمد بن هشتم میگوید: به امام رضا (ع) گفتم: چرا اعراب اسم پسرهای خود را سگ و یوزپلنگ و پلنگ می‌نهادند؟ فرمود: چون اهل جنگ بودند و با این اسامی دشمن خود را می‌ترساندند.»^۳

۲-۱. نقش مادران در انس با قرآن در خانه

یکی دیگر از راه‌های تعالی و رشد معنویّت و باورهای دینی در خانواده همجواری و در محضر قرآن بودن است و به طرق گوناگون باید تعالیم قرآن در بین افراد خانواده شناخته شده و عمل شود.

در روزگاران گذشته خانم‌هایی بودند که دارای مکتب قرآن بودند و بچه‌های خردسال را تحت تعلیم و آموزش قرار می‌دادند و با توجّه به ملاطفت چنین معلّمه‌هایی نسبت به مکتب‌دارهای مرد شرایط روحی بچه‌ها برای یادگیری بهتر بود.

۱. همان، ج ۱۰۱: ۱۳۵

۲. کتابچی، ۱۳۸۷: ۸۴

۳. نوری، ۱۴۰۸ ه. ق، ج ۲: ۶۲۰

نقش تربیتی زن در خانواده و جامعه برگرفته از آموزه های رضوی X

امام رضا (ع) فرموده است:

«إِجْعَلُوا لِبُيُوتِكُمْ نَصِيبًا مِنَ الْقُرْآنِ فَإِنَّ الْبَيْتَ إِذَا قُرِيَ فِيهِ الْقُرْآنُ يُسْرَ عَلَى أَهْلِهِ وَ كَثُرَ خَيْرُهُ وَ كَانَ سَكَّانُهُ فِي زِيَادَةٍ؛

برای خانه‌های خود بهره‌ای از قرآن کریم قرار دهید زیرا در خانه‌ای که قرآن قرائت شود گشایش برای ساکنانش فراهم آید و خیرش فراوان شود و اهل خانه در برکت و فزونی باشند.»^۱

به هر حال نقش زنان در قالب مادری در تمام موارد یک نقش بی نظیری است که کارشناسان امور تربیتی می‌گویند هیچ چیز دیگر جایگزین او نمی‌شود مهد کودک یا پدر یا مادر بزرگ یا هرکس دیگر نمی‌تواند نقش مادر را در تربیت فرزندان ایفا نماید.

۲. زنان، زوجیت و همسر داری

«سُبْحَانَ الَّذِي خَلَقَ الْأَزْوَاجَ كُلَّهَا مِمَّا تُنْبِتُ الْأَرْضُ وَ مِنْ أَنْفُسِهِمْ وَ مِمَّا لَا يَعْلَمُونَ»^۲

(منزه است کسی که تمام زوج‌ها را آفرید از آنچه زمین می‌رویانند و از خود آنان و از آنچه نمی‌دانند.)

زن و مرد بدون یک دیگر ناقص اند و کمال انسان و جامعه دذ قرار گرفتن هر چیز در جای خود و انجام دادن نقش ویژه خود است؛ امام رضا (ع) در حدیثی می‌فرماید:

«نَزَلَ جِبْرَائِيلُ عَلَى النَّبِيِّ (ص) فَقَالَ: يَا مُحَمَّدُ! إِنَّ رَبَّكَ يَقْرُوكَ السَّلَامُ وَ يَقُولُ: إِنَّ الْأَبْكَارَ مِنَ النِّسَاءِ مَنَزَلَةُ الثَّمَرِ عَلَى الشَّجَرِ فَإِذَا أَيْنَعَ الثَّمَرُ فَلَا دَوَاءَ لَهُ إِلَّا إِجْتِنَائُهُ وَ إِلَّا أَفْسَدَتْهُ الشَّمْسُ وَ غَيَّرَتْهُ الرِّيحُ وَ إِنَّ الْأَبْكَارَ إِذَا أُدْرِكْنَ مَا تُدْرِكُ النِّسَاءُ فَلَا دَوَاءَ لَهُنَّ إِلَّا الْبُعُولُ وَ إِلَّا لَمْ يَوْمَنْ عَلَيْهِنَّ الْفِتْنَةُ، فَصَعِدَ رَسُولُ اللَّهِ (ص) الْمَنْبَرَ فَجَمَعَ النَّاسُ ثُمَّ أَعْلَمَهُمْ مَا أَمَرَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ بِهِ.»^۳

جبرئیل به محضر مبارک رسول خدا (ص) شرف یاب شد و عرض کرد: ای محمد (ص) پروردگارت سلام می‌رساند و می‌فرماید دختران شما همانند میوه

۱. عاملی، ۱۴۰۹ ه ق، ج ۶: ۲۰۰

۲. بیس: ۳۶/۳۶

۳. مجلسی، ۱۴۰۳ ه ق، ج ۱۶: ۲۰۰

درخت می‌باشند؛ هر گاه میوه درخت رسد چاره‌ای جز چیدن آن نیست و اگر چیده نشود تابش خورشید آن را فاسد و باد مزه آن را از بین می‌برد و همانا وقتی که دختران شما به آن حد رسیدند که زنان دیگر آن موقعیت را دریافتند، چاره‌ای جز اختیار کردن شوهر ندارند و اگر شوهری برای آنها در نظر گرفته نشود از فساد و تباهی در امان نیستند؛ رسول خدا(ص) منبر تشریف بردند و در ضمن خطبه‌ای اعلامیه خداوند (عزَّ و جَلَّ) را به حاضران ابلاغ نموده اند.»

اسلام بالاترین سرمایه زندگی برای مردان را زن و همسری عقیفه می‌داند؛ در این مورد امام رضا (ع) می‌فرماید:

«مَا أَفَادَ عَبْدٌ فَاعِدَةً خَيْرٌ مِنْ زَوْجَةٍ صَالِحَةٍ إِذَا رَأَاهَا سَرَّتَهُ وَ إِذَا غَابَ عَنْهَا حَفِظَتْهُ فِي نَفْسِهِ وَ مَالِهِ!»

بزرگترین موهبتی که نصیب بنده خدا می‌گردد این است که همسری شایسته داشته باشد که هرگاه او را ببیند شاد شود و آن زن در غیاب شوهرش حافظ عفت خویش و اموال وی باشد. (خود را از خیانت در پیمان زناشویی و خیانت در اموال شوهرش حفظ کند.)»

همچنین در ذیل حدیث دیگری در مورد وابستگی به همسر اینطور می‌فرماید:

«إِعْلَمِ النِّسَاءُ شَتَى: مِنْهُنَّ الْغَنِيمَةُ وَ لَا الْغَرَامَةُ وَ هِيَ الْمُتَحَبِّبَةُ لِزَوْجِهَا وَ عَاشِقَةٌ لَهُ؛^۱ بدان زنان چند دسته اند: بعضی زنان برای شوهرشان بهترین غنیمت هستند، زنانی که به شوهرشان اظهار عشق و محبت می‌کنند.

۳. حضور زنان در جامعه

خداوند متعال کسب در آمد و کار کردن را بر زنان واجب نکرده است، شاید برای اینکه زنان مجبور به کار نشوند تا بتوانند با خاطری آسوده در فراهم آوردن فضای مناسب برای اهل خانه تلاش نمایند و از طرفی مجبور به برخورد با نامحرمان در جامعه نباشند و در مقابل برای مردانی که جهت آرامش خانواده و تامین معاش آنان تلاش می‌کنند، پاداش عظیمی قرار داده است.

۱. عاملی، ۱۴۰۹ ه ق، ج ۱۴: ۲۲

۲. نوری، ۱۴۰۸ ه ق، ج ۲: ۵۳۲

نقش تربیتی زن در خانواده و جامعه برگرفته از آموزه های رضوی X

امام رضا (ع) می‌فرماید:

«الَّذِي يَطْلُبُ مِنْ فَضْلِ اللَّهِ مَا يَكْفُ بِهِ عِيَالَهُ وَ أَعْظَمُ أَجْرًا مِنَ الْمُجَاهِدِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ!»

کسی که برای رفع نیازمندی خانواده با کار و تلاش فضل الهی می‌رود دارای پاداشی بزرگتر از مجاهد در راه خداست.

همچنین زنان باید فامیل و بستگان شوهرشان را محترم بدارند، امام رضا (ع) می‌فرماید:

«الْفَاحِشَةُ أَنْ تُؤْذِيَ أَهْلَ زَوْجِهَا وَ تَسُبُّهُمْ»^۲

خطای زشت زن در این است که خانواده شوهرش را اذیت کند و به آنان دشنام گوید.

از طرفی دیگر احترام به زنان و همسران، خود از جایگاهی بس رفیع برخوردار است؛ در اینباره امام رضا (ع) می‌فرماید:

«أَقْرَبِكُمْ مِنِّي مَجْلِسًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَحْسَنُكُمْ خُلُقًا وَ خَيْرُكُمْ لَهُ أَهْلُهُ»^۳

در قیامت آن کس به من نزدیک تر است که در دنیا خوش اخلاق تر و نسبت به خانواده خود نیکو برخورد کند.

۱-۳. آثار سوء بی عفتی

اگر مسیر پاک خانواده طی نشود و جامعه از مرز عفاف خارج شود آثار زیان بار دارد که من جمله بهم خوردن بنیان خانواده و نسل و غیره می‌شود و حضرت رضا (ع) در سخنان خویش نسبت به این مسئله هشدار می‌دهد و می‌فرماید:

«وَ حَرَّمَ الزَّنا لِمَا فِيهِ مِنَ الْفِسادِ مِنَ الْقَتْلِ الْأَنْفُسِ وَ ذِهابِ الْأَنْسابِ وَ تَرْكِ تَرْبِيَةِ

الْأَطْفالِ وَ فِسادِ مَوَارِيثِ وَ ما أَشْبَهَ ذَلِكَ مِنْ وَجْهِ الْفِسادِ»^۴

زنا حرام شد برای اینکه مفاسدی برای آن مترتب است، از جمله کشتن افراد، به هم خوردن نسب‌ها، از بین رفتن وراثت، رها کردن تربیت فرزندان و از بین

۱. عاملی، ۱۴۰۹ ه ق، ج ۱۲: ۴۳

۲. همان، ج ۲۲: ۲۲۱

۳. عطاردی، ۱۴۰۶ ه ق، ج ۱: ۲۹۷

۴. صدوق، ۱۳۸۹، ج ۲: ۱۵۸

رفتن ارزش‌ها و مفاصد دیگر.»

۲-۳. نقش مردان در بالا بردن پاکدامنی همسران

«قال الرضا (ع): «إِنَّ اللَّهَ يُبْغِضُ مِنَ الرِّجَالِ الْقَادُورَةَ،

خداوند مردان کثیف و ژولیده را دشمن دارد در فرمایش دیگر ایشان آمده است ای بسا آلوده بودن و عدم آراستگی مردان عدم خدشه دار شدن عفاف همسرانشان می‌گردد.»

امام علی بن موسی الرضا (ع) می‌فرماید:

«إِنَّ التَّهَيَّئَةَ مِمَّا يَزِيدُ فِي عِفَّةِ النِّسَاءِ؛

زینت کردن مرد و خود را آماده ساختن، به پاکی و عفت زن کمک زیادی می‌کند.»^۱

امام رضا (ع) در حدیث دیگری می‌فرماید: در زندگی خروس سفید پنج خصلت از خصلت پیامبران وجود دارد:

۱. معرفت نسبت به اوقات نماز

۲. غیرت مندی

۳. سخاوت

۴. شجاعت

۵. همخوابگی فراوان (مزاح فراوان قبل از همخوابگی)^۲

نتیجه گیری

دوران جوانی دورانی پر از بحران و آشوب است؛ روح جوانان به مقتضای دوره جوانی همچون دریایی خروشان، همواره متلاطم و طوفانی است و دارای جزر و مدهای سریع و بی دری.

جوانان روحی حساس سریع التاثر و پرتوقع دارند، میل به کمال در آنها شدید است ولی راه سعادت را نمی‌دانند؛ از این رو بیش از همه محتاج به هدایت اند که اگر از

۱. کلینی، ۱۳۶۵، ج ۵: ۵۶۷

۲. مجلسی، ۱۴۰۳، ج ۳: ۶۲

نقش تربیتی زن در خانواده و جامعه برگرفته از آموزه های رضوی X

راهنمایی محروم شوند بر اثر طغیان غرائض به سوی بدبختی و گناه سقوط می کنند و برای اصلاح حال جوانان و نوجوانان راهی جز آموزش دادن دستورها و قوانین نجات بخش دین مقدس اسلام نیست.

پس بر اولیاء محترم لازم است اولاً خود با تعالیم روح بخش اسلام آشنایی داشته باشند، ثانیاً به آن تعالیم عمل کنند و ثالثاً عشق و علاقه به فراگیری تعالیم مذهبی در فرزندان نهادینه کنند و با تشویق و تنبیه راه وصول به این هدف را برای آنان هموار کنند در این مرحله نیز روشن است که نقش مادران به مراتب از پدران بیشتر است.

منابع و مأخذ:

* قرآن کریم.

۱. ابن بابویه، محمد بن علی؛ «عیون الأخبار الرضا»، قم، نشر: مسجد مقدس جمکران، چ ۱، ۱۳۸۹ ش.
۲. رزاقی، صادق. «خورشید دو آسمان»، تهران، نشر: پور روشن، چ ۱، ۱۳۹۱ ش.
۳. عاملی، شیخ حرّ؛ «وسائل الشیعة»، قم، نشر: مؤسسه آل‌البیت، چ ۱، ۱۴۰۹ هـ ق.
۴. عطاردی، عزیز الله؛ «مسند امام رضا(ع)»، مشهد مقدس، نشر: آستان قدس رضوی(ع)، چ ۱، ۱۴۰۶ هـ ق.
۵. کتابچی، محسن؛ «آئین زندگی از دیدگاه امام رضا(ع)»، مشهد، نشر آستان قدس رضوی(ع)، چ ۱، ۱۳۸۷ ش.
۶. کلینی، محمد بن یعقوب؛ «اصول کافی»، تهران، نشر: دار الکتب الاسلامیه، چ ۱، ۱۳۶۵ ش.
۷. مجلسی، محمد بن باقر «بحار الأنوار»، بیروت، نشر: دار الأحياء التراث العربی، چ ۱، ۱۴۰۳ هـ ق.
۸. نوری، میرزا حسین؛ «مستدرک الوسائل»، قم، نشر: مؤسسه آل‌البیت، چ ۳، ۱۴۰۸ هـ ق..

